

Lenka REGRUTOVÁ – Simona ŠOLTÉSOVÁ (eds.): 20 rokov mediálnych štúdií v Prešove. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta 2017. 142 s. ISBN 978-80-555-1925-8

Ivana Stašková

Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
ivka.staskova@gmail.com

Odbory zaoberajúce sa mediálnou komunikáciou sú na Slovensku čoraz populárnejšie. Svedčí o tom aj fakt, že tento smer sa v posledných rokoch rozhoduje študovať stále viac študentov, navyše, sme svedkami neustáleho vzniku nových médií či transformácií tých existujúcich. Publikácia *20 rokov mediálnych štúdií v Prešove* je venovaná problematike mediálnych štúdií, konkrétne tých na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Už podľa názvu je zrejmé, že mapuje celé obdobie fungovania tohto odboru od jeho začiatkov až po súčasnosť. V publikácii sa dozvedáme o tom, že dnešná Katedra komunikačných a mediálnych štúdií patriaca pod Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty bola spočiatku užším zakladateľsko-vedúcim tímom (v zložení Dr. h. c. prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. – tvorca prvotnej idey, prof. PhDr. Daniela Slančová, CSc. – prvá vedúca oddelenia, doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc. – prvý vedúci osamostatnenej katedry) budovaná za ústretovej podpory a pedagogickej pomoci vyučujúcich z Katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ako aj lektorov a lektoriek z mediálnej praxe. Mediálne štúdiá sa v priebehu posledných dvoch dekád transformovali a v dnešnej dobe už v Prešove študenti môžu študovať napríklad aj doktorandský stupeň štúdia. Pri čítaní sa tiež dozvedáme, že pri masmediálnych štúdiách ako dynamickej transdisciplíny došlo k zásadnej zmene opisu študijného odboru v roku 2013 a modernizácia spočívala napríklad v jasnejšom diferencovaní sa od teórie žurnalistiky. V publikácii sa ďalej dočítame aj o tom, že prvé dva roky prebiehala výučba len pre externých študentov a tí denní začali na novom odbore študovať až v ďalších rokoch, najprv v dvojkombinácii fonetika – masmediálna komunikácia, neskôr na jednodoborovom štúdiu masmediálna komunikácia.

Publikácia opisuje posledné dve desaťročia najmä z pohľadu pedagógov, ktorí na Prešovskej univerzite pôsobia a viacerí boli už pri samotnom zrode odboru mediálnych štúdií. Dala si za úlohu predstaviť odbor čo najkomplexnejšie, preto má osobité členenie. Editorky Lenka Regrútová a Simona Šoltésiová rozdelili obsah do vyše dvadsiatich častí či kratších príspevkov, pričom najväčší priestor venovali autorom príspevkov z vedeckého seminára konajúceho sa dňa 8. 12. 2017 s rovnomenným názvom *20 rokov mediálnych štúdií v Prešove*. Každý z nich vykresľuje mediálne štúdiá z iného uhla pohľadu a publikácia tak ponúka široké spektrum názorov a myšlienok.

Obsah tvorili editorky na prvý pohľad netradičným spôsobom, keďže kniha je zväčša tvorená spomínanými príspevkami jednotlivých osobností pôsobiacich na Prešovskej univerzite. Tí pri tvorbe svojej časti dostali do veľkej miere voľné ruky, preto sú všetky príspevky zamerané na rozdielnu časť problematiky médií a sú značne rôznorodé. Každý z autorov mal tak možnosť zamerať sa na oblasť, ktorú chcel čitateľovi predstaviť z rôznych hľadísk, napríklad z hľadiska semiotického, kulturologického a v publikácii nájdeme aj lingvisticko-komunikačné príspevky. V publikácii nájdeme nasledujúce príspevky:

Dvadsať rokov s prešovskou mediálkou: poznámky k scenáru pripravovaného filmu od Juraja Rusnáka, ktorý hneď na začiatku dovolí čitateľovi nahliadnuť do úvodných poznámok k scenáru pripravovaného filmu o mediálnych štúdiách v Prešove.

Ján Sabol sa zameril na hodnotové aspekty mediálneho vedomia. V rovnomennej úvahe sa opiera o analýzu semiotického pozadia dvoch základných komunikačných sústav – akusticko-auditívnej a opticko-vizuálnej venuje jazyku, skúmaniu jazykových kódov a princípom komunikácie.

Nasleduje príspevok od Daniely Slančovej s názvom *Rada by som vôňu videla, nielen cítila... alebo malé pristavenia sa pri mediálnom jazyku vône*. V ňom sa venuje vôňam a ich prezentácii smerom k zákazníkom. Zameriava sa na tlačové médiá a najmä na fakt, že vôňa sa nedá vidieť, preto ju marketingoví pracovníci musia skúšať predať pomocou pôsobenia na iné zmysly.

Konštituovaniu mediálnych štúdií v Prešove sa venuje Michal Bočák v príspevku *Prešovská mediálna škola: diverzita a diskontinuita, v ktorých sa rodia inovácie*. Vysvetľuje, že mediálne štúdiá sú na Slovensku kvalitatívne rôznorodé, no je presvedčený, že u nás pôsobí slušná, reflexívna časť vedeckej komunity, ktorá, odmietajúc podľahnúť akademickému pragmatizmu, pestuje kritickú schopnosť rozlišovať medzi poctivou a len „nafúknutou“ vedou, a to u iných aj u seba. Podotýka, že študenti so skutočným záujmom o kvalitné vzdelanie dokážu odlíšiť lepšiu školu od tej horšej. Príspevok rozoberá aj myšlienku, že študenti raz v praxi sami budú formovať ďalšie ročníky, a autor verí, že pri tom budú dbať na hodnoty, ktoré sa pri štúdiu naučili a ktoré s nimi pedagógovia zdieľali. Zmieňuje sa aj o tom, že katedra je rôznorodá a epistemologicky i axiologicky osciluje medzi teoretickosťou a praktickosťou, pozitivizmom a interpretativizmom, štrukturalizmom a postštrukturalizmom, konzervativizmom a liberalizmom.

Nasleduje príspevok od Ivety Bónovej s názvom *Na ceste k odkrývaniu súvislostí*, v ktorom sa venuje neľahkej ceste mediálnych pracovníkov pri uplatnení sa a komunikovaní smerom navonok. Konštatuje, že mediálny pracovník s vlastným jazykovým vedomím, s istým intelektuálnym potenciálom a s istou kognitívnou výbavou poznania spoločenských, komunikačných a jazykových noriem je pri transformácii myšlienkových obsahov do konkrétneho jazykového komunikátu v porovnaní s bežnými používateľmi jazyka vystavený väčšiemu riziku. Pri uchopení reality a diania si okrem iného v závislosti od lingválnych aj nelingválnych parametrov volí vlastný uhol pohľadu, optiku videnia s vyhranenou axiologickou hodnotou.

Zborník pokračuje príspevkom od Marianny Kraviarovej, v ktorom sa venuje rôznym novým trendom v spôsobe tvorby rozličných prezentácií a rôznym novým programom, ktoré zvyknú prednášajúci využívať. Sú nimi napríklad WPS Office od spoločnosti Kingsoft, multiplatformový open-source program LibreOffice spoločnosti The Document Foundation, ako aj Apache OpenOffice spoločnosti The Apache Software Foundation.

Ako ďalší si čitateľ môže prečítať príspevok od Jozefa Mergeša s názvom *Esej o presvedčení, že mediálny svet a film k sebe môžu mať blízko*. Autor sa zaoberá športom v mediálnom prostredí a spôsobom komunikácie, ktorý je pre tento typ mediálnych výstupov charakteristický. Výstižne poukázal na fakt, že mediálny šport sa javí ako večne sa opakujúci formát vedúci k podobným záverom, s podobným jazykovým prejavom komentátorov a jasne identifikovateľná je aj vizuálna stránka zobrazovania jednotlivých druhov športov. Aj keď je v dnešnej dobe recipientovi ponúknutý široký výber zápasov na dennej báze (navyše, samozrejme nie je schopný sledovať všetky z nich), tento žáner má stabilnú divácku základňu, ktorá si na jazykový a vizuálny prejav zväčša až tak nepotrpí, no aj tak nie je ohrozené jeho postavenie na trhu. Domnievam sa, že táto časť publikácie svojou humornou a nápaditou formou osloví aj ženskú časť čitateľiek a zaujme ich aj napriek tomu, že zväčša nie sú až také športové fanúšičky ako muži.

V publikácii nájdeme aj príspevok *Lingvistika - médiá - marketing* od Petra Oborníka, ktorý sa venuje hľadaniu prieniku medzi týmito pojmami, ktoré prezentuje pomocou schémy. V závere naznačil, že práve odbor mediálnych štúdií je vhodnou platformou na integráciu lingvistiky a marketingu, a to najmä vďaka svojej interdisciplinarite a kombinácii humanitnovedných a spoločenskovedných poznatkov.

Ďalším zaujímavým príspevkom je *Návod na... ako obstať v rozhlasovej praxi* od Evy Peknušiakovej. Podľa môjho názoru je najzaujímavejšou časťou jej príspevku zamyslenie sa nad tým, či je v súčasnosti nastavený tretinový podiel praktickej výučby na tomto študijnom programe dostatočný. Sama vzápätí dodáva, že odpoveďou na túto otázku budú asi až ďalšie roky. Autorka totiž v príspevku rozoberá aj dynamickosť médií a ich potenciál do budúcnosti. Opisuje návrh projektu, ktorý pripravila Katedra komunikačných a mediálnych štúdií. Jeho cieľom je práve zvyšovanie kompetencií študentov mediálnych štúdií implementáciou metódy *learning by doing* (učenie prostredníctvom praxe).

Veľmi pútavým je aj príspevok od Miroslavy Psárovej, v ktorom sa venuje problematike bulváru a kladie si otázku, či má byť predmetom úvah aj v spravodajstve elektronických médií. Autorka upozorňuje na zľahčovanie mnohých spravodajských tém napríklad používaním tzv. emotikonov v titulkoch či dotváranie atmosféry príspevkov napríklad hudbou. Taktiež poukazuje na čoraz častejší jav - tzv. *confrontainment*, teda spojenie konfrontácie a zábavy, ktoré sa objavuje v politických témach.

Do zborníka prispela aj jeho editorka Lenka Regrutová, a to príspevkom s názvom *Také sme boli: spomienky na televízne programy pre deti a mládež na Slovensku*, v ktorom sa vracia k začiatkom televízneho vysielať a jednotlivým programom pre deti a mládež, ktoré boli v minulom storočí populárne a do určitej miery formovali vtedajšiu mladú generáciu.

Nasleduje príspevok opäť od Juraja Rusnáka so zaujímavým názvom: *Jen pro ten dnešní den stojí za to žít: mediální svět podle Macka Uška*. Príspevok nazval podľa amatérskeho speváka Romana Šušla, ktorý sa snažil presadiť v speváckej súťaži a odniesol si ocenenie Najlepší showman. Autor sa v príspevku domnieva, že oslobodenie sa od sveta dospelých, teda od sveta, v ktorom je každý zodpovedný za svoje činy, je dnes tým benefitom, ktorý diváci vyhľadávajú. Poukazuje na to napríklad aj na pôvodne vedomostnom televíznom programe RTVS 5 proti 5, kde sa prioritou stala zábava.

Ján Sabol ml. prispel do zborníka článkom *Spomienka na...* V ňom stručne zhodnotil svoje spomienky na kreovanie mediálnych štúdií v Prešove, vyzdvihol prepojenosť tvorcov prešovskej a košickej „masmediálky“ a vyjadril vďaka svojim kolegom a študentom.

Ďalšou autorkou je Viera Smoláková, ktorá v príspevku s názvom *Prehľad výskumného zamerania* uvádza výsledky vlastného výskumu, v ktorom sa zaoberala výskumom tempa reči v médiách. Na záver hodnotí, že vnímanie akusticko-auditívnych textov s dôrazom na výrazové prostriedky a na aspekty expedienta, ale aj percipienta, je motiváciou pre ich ďalší výskum.

Posledný autorský príspevok má názov *O skúsenosti dotyku a gestách*. Jeho autorka je Simona Šoltésová, taktiež editorka zborníka. V ňom poukazuje na fakt, že doba a trendy sa menia, a taktiež na to, že čo nás kedysi nadchýnalo, to je dnes prirodzené. Poukazuje na tesnú hranicu medzi realitou a virtualitou, odborníkmi a laikmi, a to všetko vďaka moderným technológiám.

Súčasťou publikácie sú aj profily jednotlivých pedagógov pôsobiacich na odbore mediálnych štúdií Prešovskej univerzity. V tejto časti si čitateľ prečíta zaujímavé informácie o ľuďoch, ktorých, ak je študentom, bežne stretáva aj na chodbách univerzity. Priestor tu dostali aj samotní pedagógovia, ktorí prezentujú svoj vzťah k odboru. Čitateľ sa taktiež dozvie o dĺžke ich pôsobenia na tomto odbore či o predmetoch, ktoré zabezpečujú.

„Autormi“ knihy sa do istej miery stali aj samotní absolventi mediálnych štúdií, ktorým je venovaný priestor na záver zborníka. Čitateľ tu nájde medailóniky žiakov, ktorí po

skončení vysokej školy začali pôsobiť v rôznych médiách, spolu s ich fotografiami a vlastnými citáciami, čo im štúdium tohto odboru ponúklo. Súčasťou publikácie sú aj obrázky pedagogického zboru z rôznych seminárov a prednášok nazvané fotografie zo života odboru.

Veľmi zaujímavou súčasťou publikácie je aj časť, ktorá informuje o médiách pôsobiacich popri univerzite. V nej sa čitateľ dozvie o internetovom rozhlasovom rádiu PaF, o televízií Mediálka či o časopise Unipo Press. Dozvie sa tiež o mnohých významných oceneniach, ktoré spomínané médiá majú na konte. V tejto časti publikácie sa dozvedáme, že všetky médiá pôsobiace pri škole majú od svojho vzniku za sebou viaceré ťažké obdobia, no na základe snahy pedagógov spolu so študentmi sú dnes konkurencieschopné aj vo vzťahu k iným podobným médiám. Z celého príspevku o študentských médiách vyplýva, že všetky sú na veľmi vysokej úrovni a majú tendenciu udržať si svoju pozíciu na trhu aj do budúcnosti. Je veľmi dôležité, aby kvalitná škola vedela svojim študentom ponúknuť okrem teoretických poznatkov aj tie praktické, a to tieto médiá rozhodne zabezpečujú. Potvrdením toho je aj fakt, že čitateľ sa v tejto časti zborníka dozvie o viacerých známych osobnostiach slovenského showbiznisu, ktoré svoje pôsobenie začali práve na Prešovskej univerzite.

Publikácia ukáže čitateľovi mnohé detaily a míľniky z histórie odboru mediálnych štúdií na Prešovskej univerzite v Prešove. Delí sa na viacero obsahovo samostatných, no podstatných častí, aby čo najlepšie opísala doterajšiu históriu týchto štúdií. Dvadsať rokov je pomerne dlhé obdobie, preto oceňujem rozhodnutie uctiť si prácu všetkých tých, ktorí sa podieľali na tvorbe odboru mediálnych štúdií do takej podoby, v akej funguje dnes. Do budúcnosti bude zaujímavé prečítať si aj ďalšie práce mapujúce zaujímavé míľniky tohto odboru.